

Aneta Hořínková: Středověké a raně novověké sklo ze sbírek Muzea východních Čech v Hradci Králové.

Bakalářská práce. Ústav historických věd. Filosofická fakulta. Universita Pardubice. Pardubice 2014.

Posudek oponenta.

Obsah: Úvod (s. 1-2); Hradec Králové (s. 3-9); Sklo a jeho historický vývoj (s. 10-38); Historie bádání (s. 39-49); Sbíрка skla Muzea východních Čech v Hradci Králové (s. 50-105); Srovnání (s. 106-109); Závěr (s. 110-111); Resumé (s. 112-113); Kresebná dokumentace, popis (s. 114-254); Fotografická dokumentace (s. 255-255); Obrazová příloha (s. 356-366); Seznamy příloh /seznam literatury, seznam zpracovaných kusů sbírky, seznam obrazové přílohy/ (s. 367-382).

Tématem bakalářské práce je shromáždění, zpracování a vyhodnocení nálezů středověkého a raně novověkého skla v tzv. staré sbírce Archeologického oddělení Muzea východních Čech v Hradci Králové. Autorka mimo tuto sbírku do zpracování zahrнула také soubory skel ze dvou nedávno provedených záchranných archeologických výzkumů v centru Hradce Králové (projekt „Šatlava“, hotel „U královny Elišky“).

Autorka se nejprve zabývá historií Hradce Králové, a to od pravěku do 19. století a následně připojuje historii zdejšího muzea. Přehled se opírá o relevantní literaturu. Následuje rozsáhlá kapitola o skle a jeho historickém vývoji s využitím základní literatury předních specialistů na tuto problematiku (Černá, Drahotová, Lněničková), ale také o literaturu s populárním nádechem (Vondruška). Pravděpodobně proto se do přehledu dostaly některé nepřesné informace (údajně nejstarší sklárna v lokalitě Chřibská, s. 10; nejasná informace o nálezích plochého okenního skla na raně středověkých hradištích, s. 12; údaj o výskytu benátského skla až od přelomu 15. a 16. století, s. 15). Přehled je celkově podrobný, místy však méně uspořádaný. Kapitole by prospělo rozčlenění na kratší úseky (podkapitoly). Součástí kapitoly je pasáž o typologickém rozčlenění skla a typologie základních tvarů a podkapitola popisující základní druhy výzdoby. Tato část bakalářské práce je uzavřena popisem základního vybavení sklárny.

Historie bádání shrnuje základní výsledky výzkumu středověkých a jedné novověké sklárny. Zmíněny jsou nově lokalizované středověké sklárny v Krušných horách, postrádám však alespoň krátkou zmínku o výzkumu zaniklé sklárny na Moldavě. Chybí informace o sklárnách na Šumavě, pokud je zmíněn marginální výzkum na Pelhřimovsku (s. 39-40). Pro východní Čechy byly důležité nezmíněné sklárny v Orlických horách (např. zkoumaná zaniklá sklárna v Deštném). V další části se stručně charakterizují vybrané archeologické výzkumy městských jader, které přinesly nálezy středověkého nebo raně novověkého skla. Charakteristika jednotlivých výzkumů je nevyrovnaná, dobře je pojednán přehled o Brně a Chrudimi (zde zejména pro výzkum ve Filištínské ul., nevyužity byly údaje z výzkumu v Hradební ulici), jinde je souhrn příliš stručný (Most, Olomouc). Celkově se jedná o dobrou základní informaci o bohatství nálezů skla v důležitých středověkých městech.

Základní částí práce je popis vybraných souborů skla z muzejní sbírky. Nejprve jsou popsány terénní situace dvou vybraných záchranných výzkumů, při nichž byly získány nálezy skla. Popis je poněkud nepřehledný, rozhodně by mu prospělo zařazení plánu zkoumaných ploch s vyznačením objektů, o nichž se píše. Podrobněji také měly být popsány objekty (především odpadní jímky) a jejich stratigrafie, pokud se popisují nálezy z více vrstev. Následuje podrobný popis všech fragmentů skla s jednotnou (v úvodu popsanou) strukturou hesla. Popis je jednoznačně provázán s kresebnou i fotografickou dokumentací, takže umožňuje snadnou kontrolu popisovaných údajů. Celkově se jedná o 12 zlomků z výzkumu

hotelu „U královny Elišky“, 163 zlomků z výzkumu „Šatlava“ a 136 zlomků z tzv. staré sbírky (včetně 3 rekonstruovaných exemplářů v expozici – u nich není zaznamenána lokalita, s. 92). Je nesporné, že sestavení této kapitoly si vyžádalo značné úsilí.

Rozbor celého souboru se zabývá typologií nálezů, charakteristikou skloviny, barevností a výzdobou, a to zvláště po obou výše uvedených výzkumech a staré sbírce. Závěry jsou vizualizovány pomocí grafů. Formou přehledných tabulek jsou doplněny informace o vzájemných nálezových souvislostech, které nejsou příliš zřetelné v rámci katalogu. Z něho vyplývá chronologická sevřenost nálezů v obou jámkách v areálu „Šatlava“ a indikace mladší příměsi v jedné z nich. U staré sbírky bylo provedeno podobné porovnání, i když při převážně chybějících nálezových okolnostech nemá takovou vypovídací hodnotu jako u souborů popisovaných výše. Přínosná je rekonstrukce obsahu jámky z čp. 2, objevující další chronologicky sevřený soubor (s. 104-105).

Autorka srovnává studovaný soubor s nálezy z výzkumů, charakterizovaných v kapitole „Historie bádání“ a logicky s těmi nálezově bohatými (Brno, Chrudim, Most). Výsledek se zdá být jednoduchý (hradecké sklo se typologicky, výzdobou a chronologicky neodlišuje o skla v těchto městech), ale je závažný, protože poprvé zařazující nálezy z Hradce Králové do širších souvislostí.

Závěr výše uvedené poznatky stručně sumarizuje.

Nejobjemnější část práce představuje popis, kresebná a fotografická dokumentace všech studovaných zlomků skla. Tato část je sama o sobě velkým přínosem pro poznání studované problematiky nejen měřítka Hradce Králové, ale i východních Čech. Dokumentace obsahuje všechny standardní technické náležitosti (měřítka, inventární nebo přírůstkové číslo) a bude využitelná pro další prohloubené studium. Méně kvalitní je obrazová příloha k vlastnímu textu, což může zčásti padat na vrub nižší kvality předloh.

Seznam použité literatury zahrnuje všechny podstatné tituly, méně obvykle je členěn na knihy, studie a internet. Práce je psána na velmi dobré jazykové úrovni, neobsahuje překlepy ani gramatické chyby. Práce obsahuje všechny předepsané formální náležitosti (prohlášení studenta, anotace, klíčová slova, obsah).

Práce splnila sledované zadání a cíle. Práce shrnula velké množství informací, které mohly být místy lépe utříděny. Autorka však zvládla postupy pro zpracování a vyhodnocení archeologických movitých nálezů. Prokázala dobrou úroveň práce s literaturou.

Bakalářskou práci Anety Hořínkové doporučuji k obhajobě.

Navrhuji klasifikaci „výborně mínus“.

Praha 17. 5. 2014

Jan Frolík